

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravništvo na Marjiniem trgu št. 8. — Telefon št. 44.
Dopisni naj se frankirajo. — Rokopisli se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.
„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto naprej . . . K 16— štiri leta K 4—
pol leta K 8— en mesec K 1-50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust
Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Sodba bo kruta!

Čez par dni bomo praznovali — to se pravi, bi morali praznovati — obletnico osvoboditve in ujedinjenja. Ali bomo praznovali? Tako, kakor je položaj danes, se pač ne bo splačalo slaviti tega edino svetlega trenutka naše zgodovine, ker tekom leta si je vsak, kdor je bil pri vladi ali sicer pri administraciji, podvizal, da je pljunil na osvoboditev, omalovaževal ujedinjenje in ubil v dobrih ljudeh vsako dohro voljo. Prokletstvo na Vas, ki sejete anarhijo, ne spoštujete ne prelito krvi dobrovoljcev, krvi Srbov, krvi političnih obsojencev, ki ne spoštujete dobljene svobode, temveč se žene za strankarskimi koristmi in vam častiblepnost in vladiželjnost narekujejo vašo pot. To, kar se godi v Beogradu, presega že vse meje. Ne vem, na kaj se razne frakcije v parlamentu — Beogradu pri svojem bogokletnem uničevalnem delu zanašajo? Menda na brezbržnost širokih plasti ljudstva. Brezbržnost s rokmi plasti pravimo, kajti, če bi bilo ljudstvo čuječnejše, bi tega ne bilo, kar je. Celi čas demokratko-socijalistične vlade, celi čas je jugoslovanski klub trobil v svet, da je v opoziciji zato, ker je za vlado vseh strank in da bi ne šel v nobeno vlado, kjer bi ne bilo demokratov. Čisto prav! Komaj so demokrati položili mandate, je Trifkovič sestavil listo bodoče vlade brez demokratov in kdo naj bi bil v tej „vladi“? Jugoslovanski klub, ki se je preje na vsa pljuča pridušal, da ne gre v nobeno vlado, kjer ne bo demokratov. S tem, da je hotel v vlado, kjer ni bilo demokratov, je pokazal, da že preje ni resno mislil in odkrito govoril, temveč lagal v obraz „dobremu“ slovenskemu ljudstvu. Gospodje že vedo, koliko si smejo dovoliti. Drugod bi kaj takega brez linčanja ne šlo.

In sedaj se prične najlepši! Znašli so se razni bratci na Trifkovičevi listi, razni bratci, od katerih zahteva eden svoje vojsko, drugi dohovniško republiko, tretji zopet kaj drugega nedemokratičnega. Regent Aleksander vpraša zato Trifkoviča, da pove, na kakšen program so se možje zedinili. Vsled tega vprašanja je pa naenkrat ogenj v

strehi naših laži-opozicijonalcev, češ, sedaj pa ne gremo v nobeno vlado, ker nam regent ne zaupa in groze, da ne bodo več sodelovali v beogradski politiki, kakor da bi regent po molče tolezirani ustavi ne imel pravice zvedeti, kaj misli nova vlada delati. Regent je čisto ustavno ravnal, da ni pristal na strahovlado strank v posameznih deželah. Kajti le za strahovlado je šla nova vlada, ki je hotela, da bi se razpustil parlament in izpeljale volitve. To je torej tisti parlamentarizem, o katerem so v zadnjem času nekateri ljudski politiki toliko vedeli povedati.

In vse te neodkritosti, vse to ubijanje države se vrše pred Reko, ki bo pomenila vedno sramoto naši zgodovini. To sramoto bi vodilni krogi radi prikrili in zato govore o komedijantu D'Annunziju. Ne, ne! D'Annunzijo je mož čina, vi ste pa, kako naj vas imenujem, da vam ne bom po nepotrebnem delal časti? Ne, ne zaslužite imena, zato se bo z vami pri volitvah obračunalo. Takrat bo pa konec izpodiranja naše države, kajti kri legionarja ni bila zaman prelita. Takrat pojdetje v Švico za ljubim cesarjem Karlom, kateremu na ljubo vse to-le počenjate!

Ne geslo, temveč vzgoja.

Bomo kar odkrito govorili in povedali, kar mislimo, ker vodi nas resnica, na demagogične fraze. Takšna brezvestna demagogična fraza je ona, ki se izraža na ljudskih shodih z besedami: »Ljudstvo, ti si zrelo, da vzameš upravo produkcije v svoje roke, da mesto kapitalističnega družabnega reda upelješ socijalističnega!« Tako govori delavski voditelj, ljudstvo mu zaploska, govornik odide in vse je ostalo kakor preje. Vsi so čisto pozabili, da bi preresetali vprašanje, kakšnih pogojev je treba za prevzem uprave podjetij iz dosedanjih rok po ljudstvu; nihče si ne stavi vprašanja, kaj se bo zgodilo neposredno po prevzemu. Kaj mar demog. voditeljem realnost glavno so slepeča vabljava gesla, s katerimi se da zbobnati skupaj velika masa, ki je brez potrebnih dispozicij le slepo orodje v rokah

prave sebične namene svoje agitacije skrivajočih voditeljev. Delo raznih socijalističnih propagatorjev čisto ni drugega kot trobentanje mnogoobetoječih. Z gesli, ki se tako otepa, niso drugega kot besede, se pa ne da socijalizem uresničiti. Gesla ne zadoščajo za ustvaritev novega življenja, za novo življenje je treba vzgoje.

Treba je vzgoje in izobrazbe v materijalnem oziru. Priznati si moramo, da ljudstvo danes še nima dovolj izkušenj in usposobljenosti, da bi vzelo upravo produkcije v svoje roke. Današnje uresničenje socijalizma bi moglo biti le državno. Država bi morala vzeti za ljudstvo vodstvo podjetij v svoje roke. To bi pomenjalo državni socijalizem. To pa ne more biti ideal pravih, demokratičnih socijalistov, ker je podjetnik enak, če je zasebnik ali pa država, delavstvo se v državnih podjetjih samo tako nezadovoljivega čuti, kot v zasebnih podjetjih, ker povsod je hlapec, povsod samo izrabljan, povsod krvavi za druge.

Vsebinska našega socijalizma je pa ta, da v resnici ljudstvo samo prevzame upravo podjetij v svoje roke. Za ta cilj je pa treba prave strokovne izobrazbe in usposobljenosti. Zato posveča socijalizem šolstvu takšno pozornost, zato klic po izpopolnitvi ljudskega šolstva v strokovnem smislu. Ena najboljših šol v tem smislu so strokovne organizacije. V tem in pa v njihovem bojnem značaju je pravi pomen strokovnih organizacij. Za etapno udejstvovanje in s tem socijalizem sploh.

Ne zadošča pa vzgoja samo v materijalnem smislu. Treba je tudi notranjega prepoveda vseh ljudi v smislu humanitete, ali domače povedano: v smislu dejanske ljubezni do bližnjega. Kaj bi koristil prenos lastninske pravice do produkcijskih sredstev na ljudstvo, če bi ne bili vsi posamezniki tega ljudstva pravno prerojeni, če bi videli ti kot prejšnji lastniki le v grabežljivost vso svojo srečo? Neuspehi boljševizma je iskati ravno v tem, ker so njegovi administratorji ravno tako grabežljivi kot kapitalisti, v tem, ker jih vodi pohlep in je vsa pozitivnost njihovega programa samo osebna za-

vist napram kapitalistom. Bela Kuhn je imel zlata in srebra cele kovčke. To je bil njegov socijalizem v praksi.

Za socijalizem ne zadoščajo samo lepa vabljava gesla, za socijalizem je treba vzgoje, dolgotrajne, intenzivne in vestne vzgoje.

Socijalizem ni prazno grozeče besedičenje pri steklenici alkohola, temveč vstrajno delo v šoli in v najrazličnejših delavnicah.

Socijalizem kot humanitetni ideal ni zavist in sovraštvo, temveč dejanska ljubezen do bližnjega. Pot k tej je pa strma in naporna, kot je strma in naporna pot k popolnosti.

Ministerska kriza permanentna.

Ministrski krizi v naši državi ni konca ne kraja. Po dolgih razgovorih z načelniki strank, po dolgih prizadevanjih najupltnejših naših politikov se je zdelo, da bodo stranke podredile ves svoj interes svojemu najvišjemu cilju državi. Toda ne. Po cincanju iz negotovosti v negotovost je bil poveljen mandat za sestavo vlade radikalca Protiču. Protič pa je bil designirani minist. predsednik le nekaj ur. Vzdržati se ni mogel predvsem radi partizanstva, ki mu je svetejše od vrhovnega cilja v državi, in radi osebne mržnje napram članom drugih skupin, predvsem proti Pribičeviču. Ko je Protičeva akcija popolnoma propadla, je poskušal srečo radikalni disident Marko Trifkovič. Njegova pogajanja z strankami so dospela že tako daleč, da je bil v stanju sestaviti ministersko listo, glasom katere je imel postati dr. Korošec minister za promet, dr. Jankovič minister za verstvo in muslimanski nazadnjak dr. Spaho minister za socialno politiko. Trifkovič je tako sestavljeno listo predložil regentu v potrdilo, regent pa je ni potrdil, temveč se je najprej previdno informiral na kakšnem sporazumu temelji Trifkovičev kabinet. Ko je izprevidel, da je bila cela Trifkovičeva akcija papirnat stolp, ki ga lahko odnese vsak veter, je povedal Trifkoviču,

OGNJEVIN:

Socijalist.

Joža Strnad je ravno povečerjal. Sedel je doma za mizo in gledal skozi okno. Spominjal se je svoje mladosti, ko je bil še krojaški vajenec. Slabo se mu je godilo takrat, ker ga je mojster neprestano pretepal. Zlasti je postajal Strnadov obraz žalosten, kadar se je spominjal težkih postnih dni, ko je bil kot krojaški pomočnik v večjem mestu celih pet mesecev brezposeln. Kaj brezposelna podpora, ki jo je dobival v organizaciji, kaj milodari! Lačen je bil tiste dni, kakor pes in najraje je postopal v bližini gostiln, kjer je prijetno dišalo po raznovrstnih jedeh.

Strnad se je v tistih dneh zelo veliko pečal z socijalističnimi knjigami. Še nikoli ni tako živo videl in občutil razlike med bogatim in beračem. In na vsakem shodu je bil navzoč. Tudi v cerkev je šel, da tam sli-

ši iz ust Kristovega namestnika ob-sodbo bogatašev, ki nikoli ne bodo videli nebes. Nekoč se je v cerkvi zelo razburil; ni veljiko manjkalo, pa bi na glas zavpil. Župnik je namreč izpregovoril besede sv. Pavla, da kdor ne dela, naj tudi ne je. — Zavpil bi bil rad na ves glas, da je on pripravljen delati, da pa dela kljub temu ne more dobiti in je vsled tega prisiljen stradati. Pa tudi to bi bil rad povedal, da dandanes delavci stradajo dočim sede razkošni gospodje, ki jim ni treba delati, pri polnih skledah. In vselej, kadar je začel primerjati ubogega Kristusa, ki je bos hodil naokrog, z visokimi dostojanstveniki cerkve in njihovim bogastvom, se ga je polotila jeza in bridka žalost obenem. Tem ne more potožiti svojega gorja, ker bi ga ne umeli, ker nikoli niso skusili trpljenja; samemu Kristusu bi bil rad potožil . . .

Po dolgem času stradanja, duševnem in telesnem trpljenju je Strnad vendarle našel službo. Pridno je delal

in varčeval. Končno je postal mojster.

Ko je Strnad na kratko prehodil svoje pretekle dni, se je nehote ustavil pri sedanjosti. Dolgo je premišljeval in gledal tja v dan. Naposled je skočil po koncu in odšel naglih korakov v bližnjo sobico, kjer je imel shranjene hranilne bukvice. Dvajset tisoč! Lepa svota, je vzkliknil Strnad veselega obraza. Ako gre tako naprej, bom kmalu lahko živel od samih obrestih. Koliko še manjka? Računajmo! Mesečno lahko denem na stran najmanj 500 kron. V enem letu znaša to 6000 kron, v desetih letih 60.000, skupno z ostalim denarjem pa 80.000. Imel bom torej v desetih letih, ko bom star šele 35 let, že 80.000, kar znaša letno približno 4000 kron obrestih. S tem denarjem se na deželi — in če treba tudi v mestu — že da izhajati, ne da bi bilo treba delati, k večjemu kaj malega za kratek čas. Lepa bodočnost se mi obeta.

Ko se je Strnad tako pogovarjal sam s seboj, vrteč hranilno knjižico

med rokami, je postal njegov obraz namah mračen. Socijalisti! Davek na premoženja! Socijalistična družba! Kolikokrat je izgovarjal te besede, a tako strašne kot danes se mu niso zdele nikoli. S svojim delovanjem v socijalističnih organizacijah naj dela sam proti sebi, koplje naj samemu sebi grob! Lepa bodočnost ki se mu obeta, naj gre po vodi in on naj postane enak med enakimi. Pomaga naj delavcem do zmage, potem pa naj on kot zmožen živi med nezmožnimi in sirovimi isto življenje. Ne! Tega ne stori; tako se mi obeta lepša bodočnost. Jaz grem svojo pot, proletarci pa naj si pomagajo sami. Še danes izstopim iz njihovih vrst, kamor ne spadam, zakaj moji interesi se križajo z interesi delavcev-nemaničev.

Joža Strnad se je še isti dan napotil v tajništvo delavske zveze.

Pred kratkim sem ga srečal; delal se je, kakor da me ne vidi.

da z njegovim ministrstvom ne bo nič. Zdaj je na površju zopet Draža Pavlović. Kakšno srečo bo imel, je težko prerokovati, pravijo pa, da ima sedaj boljše šance kot zadnjič. Toda če se Pavloviću posreči sestaviti kabinet ali ne, eno stoji: naša država nima v tistih ljudeh, ki „predstavljajo“ voljo njenih narodov, velikih duhov, ki bi znali podrediti državnim interesom lasine osebne interese. Državo SHS vodijo nazadnjaški, stari okružjuči elementi, ki so danes Jugoslovani iz istih vzrokov, iz katerih so bili pred razpadom Avstrije avstrofilii. „Narodnim“ predstavnikom Jugoslavije je osebni profit važnejši od notranjenega napredka celokupne države. In zato je danes na mestu samo ena beseda: volitve, volitve in zopet volitve! Vlada naj razpusti malovredno nar. predstavništvo, in naj razpiše takojšnje volitve, izvede naj potrebno demobilizacijo, uredi naj uvoz in izvoz, uredi naj valuto, predvsem pa naj da priliko narodu, da pove sam, koga hoče imeti v najvišjem državnem zastopstvu. Dokler se to ne zgodi, ne moremo napredovati, ne politično, ne kulturno, ne gospodarsko, dotlej bomo neuvaževani na zunan, smešni na znotraj, in če bodo te razmere še trajale, bo narod prisiljen, da napravi red na drug način — na kakšen, pa naj premišljajo dobičkolovni narodni predstavniki sami!

Reški problem.

Zadnjič smo poročali, kako je D' Annunzio povodom zaupnice Nitti-jevi vladi zbral na Reki demonstrante, ki so klicali smrt Rimu, sedanji Italiji in njenim voditeljem. Od tistega časa reško vprašanje pravzaprav stoji na mestu. Listi poročajo, da Wilson glede Reke ni odgovoril uradno, pač pa da je pisal Tittoniju privatno pismo v katerem je ponosno razložil svoje stare nazore o Reškem vprašanju. — Italijanska vlada je glasom poročil dala antanti na znanje, da Reke ne more izprazniti, ker je napram D' Annunziju brez moči. Obenem so istočasno objavili italijanski admirali, da se proti Reki ne bodo več bojevali z orožjem. Kako se to imenuje z drugimi besedami? Nič drugače kakor dvojni obraz italijanske vlade pred svetom. Po eni strani igra ital. vlada vlogo, v kateri dokazuje, da se boji za notranji mir in zato ne nastopi proti D' Annunziju. Po drugi vladi pa ustavlja blokado Reke in odpira promet med mestom in Trstom, ki vsebuje samo to formalno izpremembo, da se morajo vsi potniki z Reke v Trst podvreči preiskavi. Tittoni je zopet odpotoval v Pariz, pravijo, da z namenom, da reši vozel v jadranskem vprašanju. — Pred socijalističnimi reformisti v Milanu je govoril bivši minister Bissonati. Dejal je, da tiče Dalmacija Jugoslaviji, Reka pa Italiji. Lahko torej spoznamo, da si je glede Reke v Italiji vse edino v načelu: mesto mora postati italijansko. In po vseh teh dejstvih ni več potreba, da se ital. vlada oficijelno opravičuje, češ: D' Annunziju ne morem do živega. — Reka se nahaja v gospodarski krizi, ker je brez živil in brez premoga. Neki italijanski milijonar v Ameriki je stavil D' Annunziju na razpolago vse svoje imetje — samo da ostane Reka Italiji. Skratka: iz vsega je razvidno, da hočejo imeti Italijani Reko zase in da ne priznavajo volje Wilsona, ne pravic drugih narodov. Zagrebčani vidijo konec reške komedije v morebitni intervenciji z jugoslovanske strani, in zato zbirajo sokolske legije, ki imajo namen o prvi priliki udariti na reške D' Annunzijeve ardite.

Politične vesti.

Modra beseda. Zagrebški neodvisni tednik „Obnova“ prinaša v svoji 5. št. sledeče modre besede: Nahajamo se na razpotju prošlosti in bodočnosti, nekulturne, razvedinjenje in vojaške prošlosti. Današnjica je krvava, vsa v plamenu in na brezpotju. Danes je čas, ko so vsa največja

ljudska zla zaplesala svoje pijano kolo. Poslednji čas je ko treba, da odločimo, katero pot pojdemo in v kakšni smeri; ali bomo ostajajoči v sedanjem blatu nadaljevali grozno delo sedanjosti, ali se odtržemo od vseh slabosti in krenemo na svetle steze novega življenja. Vsi zli in pokvarjeni, v propast tirajoči, slabi elementi se morajo odstraniti od vseh narodnih vodstev. Vsi dobri, pošteni in moralni elementi morajo vzeti v svoje roke državne in narodne vojske. Notranji boj se bije med našo starostjo, trhljostjo, večrajšnostjo in današnjico... in bodočnostjo, jutrišnjico, ki se v naši notranjosti ustvarja. Zmaga dobrega in morale je zmaga resnične Jugoslavije: naprej in na delo za to veliko zmago Novega Človečanstva v Jugoslaviji!

Naša notranja uredba. 111. št. „Hrv. obrane je prinesla v glavnem lepo zamišljen načrt političnega programa za notranjo uredbo države SHS. Ta program vsebuje tudi sledeče važne točke: Vsi dozdej obelodanjeni politični programi stoji na stališču drž. in nar. edinstva. Država SHS naj se radi kratkosti naziva Jugoslavija. Imena srbsko, hrvatsko in slovensko ostanejo ravnopravna nar. imena za veje naroda in njih jezike. Pokrajine, ki tvorijo državo, naj ostanejo še nadalje, toda meje jim je treba po nar.-gospodarskih in teritorialnih prilikah določiti. O tem naj sklepa konstituenta. Za celo državo obstoji ena državna vlada in en parlament. Ministrski resori drž. vlade se dele v dve kategoriji: v delokrog za vse državne posle, ki se tičejo skupne države kot celote in v delokrog pokrajinskih avtonomij. Državna temeljna načela za posle druge kategorije odreja parlament, vlada jih more le kontrolirati. Vsaka pokrajina ima svoje predstavništvo in pokrajinsko upravo. Na čelu deželne vlade je glavar (ban), ki odgovarja dež. zboru. Organizacijō dež (pokrajinskih) vlad odreja konstituenta. Za celo državo obstoji eno drž. upravno sodišče, ki ima svrhu soditi, se li ima vršiti drž. in pokr. uprava po državnih ali deželnih zakonih. Volitve za konstituante, za drž. parlament, za pokrajinska predstavništva se imajo izvesti na temelju splošne, enake, tajne in proporcionalne volilne pravice.

Tresle — Pavičič in vprašanje republike. Imenovani poslanec je imel v Splitu govor, v katerem je povdarjal, da se je on, dasi sam republikanec, radi naše nezrelosti poklonil narodni dinastiji Karadžordževićev. Naša država, je dejal, more biti samo monarhija. — O korupciji se je izrazil takole: Naša država je bogata, toda to bogastvo ni pravilno izrabljeno. Vodne sile so same vredne nad 20 milijard v zlatu. In kje so še ostala bogastva Bačke, Banata in Macedonije? Sama Bačka ima toliko žitnic, da lahko prehrani 14 milijonov prebivalcev naše države. Hrvatska in Slavonija je pred vojno imela gozdov za šest milijard vrednosti. In kje so še rudniki, zdravilni vreli in druga naravna bogastva naše države? Mi smo silno bogati, treba je z bogastvom le pametno in pravilno ravnati, pa bo kurz našega dinarja višji od kurza franka in lire.

Jadranski mir. „Journal des Débats“ prinaša pod zgornjim naslovom pismo Luja Vojnovića, v katerem govori avtor o D' Annunzиеvi vodomontadi, in pripominja, da so Jugoslovani prestopljivi in da gledajo z vero v bodočnost. D' Annunzиеv čin se ne more vzporediti z nobenim delom Garibaldija ali Mazzinija, še manj pa z deli jugoslovanskih junakov. Tudi Tommasev je priznaval jugoslovansko Reke in delal na to, da se na Reki osnuje jugoslovanski list za Dalmacijo in Hrvatsko. Jugoslovani — piše člankar — sicer nočejo živeti v Italiji, toda tudi ne želijo, da ne bi živeli z njo v dobrih odnosjih. Radi dobrega prijateljstva je treba najti formulo pravice. Na koncu članka piše Vojnović, da ima sedaj, po razpustu zbornice besedo italijanski narod. Tudi se Tittonijevim besedam, da niso Italijani krivi, če so odnošaji med Jugoslovani in Italijani napeti, in vprašanje: Kaj smo torej mi zaprli in deportirali stoinsto Italijanov? Ali smo mi zavzeli italijansko ozemlje? Ali je kakšen naš vesnik

si silo zavzel Videm, kjer živi toliko tisoč Slovencev? Žalostno je, da more držanik Tittonijeva vrste na takšen način teptati načela pravice.

Slovaški problem Ob ustanovitvi čehoslovaške republike, je antanta prisodila naši državi mnogo Slovakov, zakrpatških Rusinov in Nemcev. Ta tri plemena pa imajo toliko pripadnikov, da bi tikala vsem avtonomija. Čehi pa so dovolili avtonomijo samo Rusinom. Nemci so radi svojega položaja poraženi in zaenkrat molčijo. Drugače pa je s Slovaki. Med nje došli češki uradniki čehizirajo urade, šole itd. Tega je postaloslovakom dovolj, da so poslali v Pariz deputacijo. Vodil jo je župnik Hinka, ki je pretrpel mnogo preganjanj še pod Madžari. Deputacija je od mir. konference zahtevala, da se Slovakom dovoli ista avtonomija kot Rusinom. V spomenici stoji, da ima praško nar. predstavništvo 54 delegatov iz Slovaške, toda teh ni zbral narod, nego so bili kar enostavno imenovani. Desetorica teh poslancev je rojenih Čehov. — Slovaški ljudski stranki, kateri načeljuje župnik Hinka, je češka vlada ustavila vsa glasila, urednika Tomaneka pa je zaprla v ilawske zapore. Spomenica govori tudi o tem, da je volilni zakon za čehoslovaško državo izdelan tako, da dobi pri volitvah sama Praga 40 poslancev, cela Slovaška pa 75. poslancev. Tudi v religioznih zadevah postopajo Čehi nasilno. Tako so n. pr. imenovali protestantskega pastora dr. Halasa za upravitelja katoliškega cerkvenega imetja. — Iz teh vrstic je razvidno, da se demokratsko-socialistične vlade poslužujejo istih metod, kakor druge. „N. P.“

Akšamović ne bo imenovan za škofa? Splošno znano dejstvo je, da je bil pred kratkim časom imenovan za djakovskega škofa neki Akšamović, ki je bil za to mesto predložen še od bivše avstr. vlade, oz. celo iz dinastičnih krogov. To imenovanje seveda ni moglo biti simpatično nobenemu Jugoslovanu. Imenovanja je bil tističas indirektno kriv Vatikan, ki je pod uplivom predlagatelj hotel postaviti Akšamovića na tako važno mesto, v staroslavno Djakovo. No, sedaj javljajo, da je papež zaenkrat ustavil bule za imenovanje Akšamovića djakovskim škofom. Obenem je tudi ustavljeno imenovanje madžarona Nyoradia škofom v Križevcih. Listi poročajo, da se bo o teh imenovanjih govorilo šele po sklepu miru, mi pa želimo, da oba kandidata za stalno izgineta z dnevnega reda škofov za jugoslovanske kraje.

Beograjski župan Pucaković je prosil za odpust iz službe. Minister notranjih del je njegovi prošnji ugodil in je postavil na Pucakovićevo mesto g. V. Lazarenića, dosedanjšega okrožnega načelnika.

Ogrski magnati se želijo nazaj blagopokojne kraljevine, ker nimajo sposobnih ljudi, da bi jim mogli voditi republiko, zato so sestavili stranko, ki je povodom volilne kampanje izdala na ljudstvo poziv, naj se priključi rojalistom. Razglas pravi, da se more „domovina“ rešiti samo tedaj, če ji bo načeloval kralj. Stranka stremi razpada predem za tem, da spravi na površje stare korumpirane Habsburgovce, pod katerimi bi si magnati nanovo ustvarili zlate čase.

Srbski kmetje zahtevajo, da se čimprej mogoče izvede agrarna reforma, in da se razdeli zemlja proporcionalno med kmete. V ta namen se oglašja pri tozadevnem ministru vsak dan več deputacij. Zadnje tri dni se je ministru predstavilo nič manj ko dvajset takih odposlanstev.

Wilsonov govor na Čehoslovake. Na poti iz Sibirije v domovino je v Washingtonu sprejel predsednik Wilson 1500 ranjenih Čehoslovakov in jih nagovoril takole: Zadovoljen sem, da morem pozdraviti ta hrabri del Vaše vojske z dobrodošlico. Od daleč sem spremljal vašo dela in vedno sem cenil službo, ki ste jo pokazali za vašo stvar v teku težkih okolnostih. Moje zadivljenje vam je veljalo že tedaj, ko ste tičali pod avstrijskim jarmom. Vi niste nikoli izgubili vere v vaše ideale. Vaša fizična in moralna hrabrost je izzvala začudenje vseh, ki so poznali vašo dela. Vedno ste znali

obraniti disciplino in postali vzorniki. Zdaj, ko se vračate v domovino, ki je vam in nam v veselje postala svobodna in neodvisna, želimo, da se boste istotako hrabro borili tudi za mirovne cilje kot ste se znali žrtvovati za vzvišene naloge v vojni. Ne pozabljajte nikoli zakonov božanstva in človečanstva in ko pridete domov, mislite na to, da morete biti človečanstvu vedno v korist.

Zveza narodov ne sme stati samo na papirju. Clemenceau je poslal polk. Houseu in L. Georgeu pismo v katerem naglašja, da se mora Zveza narodov še novembra meseca t. l. sestati v Washingtonu, ter je potrebno narodom pokazati, kako je Zveza narodov njim na razpolago.

Socialistična skupščina na Nemškem je izbrala za svojega predsednika zopet Scheidemanna.

Ratifikacija mirovne pogodbe se v Italiji izvrši potom kraljevega dekreta.

Cenzura je v Italiji zopet uvedena, ker so se v in izven države jele pojavljati vesti o notranjih prevratih.

Italijanska zbornica je razpuščena, nove volitve so razpisane. Volilni boj se je pričel. V Bologni je prišlo že do spopadov.

Boljševiki prosijo za mir. „Agence Havas“ poroča iz Washingtona: Boljševiki bočejo skleniti mir, ako bi bila dvanajstotvorci voditeljev, med temi Ljenuvan, zagotovljena varna vožnja v Južno Ameriko. Ako bi se strmoglavilo boljševiško gospodstvo, bi priznali novo vlado šele po vpoklicu konstituante.

Tedenske vesti.

Vsak opazovalec našega življenja, piše znani hrvatski publicist g. Milan Marjanović, mora dandanes opaziti tri zla: občo zmedo, splošno korupcijo in splošno mržnjo do dela. O trgovini pa se izražja takole: najbolj lokava trgovina je najbolj poštena trgovina. Žalibog res!

Pašić je prosil za dopust in ga je tudi dobil. Mesec dni prebije v Franciji.

Umrl je v Ljubljani nar. poslanec Lovro Pogačnik. Pokojnik je bil pristaš VLS.

— Novi listi. V Sarajevem sta začela 1. t. m. izhajati dva nova lista: „Bosanski Lloyd“ in „Hrvatska sloga“. Poslednje imenovani je glasilo advokatske stranke. — V Beogradu izhaja novoustanovljeni „Beogradski dnevnik“.

— Avstrijski častniki v čehoslovaški armadi. Na dnevnem redu čehoslovaške nar. skupščine je bilo zadnjič tudi vprašanje zakaj je bilo v armado sprejetih toliko bivših avstro-ogrskih častnikov, ki so svojočasno nastopali proti čehoslovaškemu narodu. Stavitelji vprašanja so zahtevali pojasnila, iz kakšnega razloga so bili ti ljudje sprejeti v čehoslov. nar. vojsko.

Poverjenik za notranje zadeve. S. Golia je v spremstvu dvoranske svetnika J. Kremenšaka in pukovnika Z. Milenkovića obiskal dne 13. t. m. velikovski okraj, kjer se je mudil tri dni. Na uradnih tleh v Železni Kapli, Dobrlivasi, Velikovcu in Pliberku je zasljal želje in pritožbe ljudstva.

18., 19., in 20. oktobra t. l. se bo vršil v Zagrebu I. kongres časnikarjev kraljestva SHS. Kongres bo imel narodnostno in poklicno svrhu.

Za sprejem regenta Aleksandra v Ljubljani je dovolil ljubljanski občinski svet 200 tisoč kron. Od tega se bo porabilo 100 tisoč kron za pogoščenje revnega prebivalstva.

Slovenska šola v Trstu. Gubernijski svet v Trstu je soglasno sklenil, da dovoli tržaškim Slovincem samo eno ljudsko šolo, in sicer pri sv. Jakobu. V to šolo je doslej vpisanih nad 2000 otrok, od teh je 1800 rojenih v Trstu. Šola seveda ni državno, pa tudi ne občinsko podjetje, temveč je v rokah impresarija Andreja Čoka, posestnika. Kaj bo z drugimi šolami v Trstu, se še ne ve. Iz tega postopanja je razvidno, kako delijo Italijani našim bratom onkraj črte potreben kulturni kruh.

Organizacija invalidov za Slovenijo se osnuje v Ljubljani.

Zdravstvena visoka šola se je otvorila s 1. oktobrom 1919 v Zagrebu.

Branislav Nučić, znani srbski pisec in dramatik, je bil imenovan za prvega načelnika umetniškega oddelka v ministerstvu prosvete za državo SHS. Tajnika njegova sta književnika S. Pandurovič in M. Korolija.

Čiril Ličar, eden izmed najboljših slovenskih koncertnih virtuozov je prošli teden koncentriral v Ljubljani pred skoro prazno dvorano. V tujini se ljudje za stopnice na Ličarjev koncert kar trgajo. — Koncert je v umetniškem oziru izborno uspel.

Čegav bo Helgoland? Iz Kuskavene javljajo, da se na Helgolandu pojavlja velika agitacija za odcepljenje od Nemčije in priključitvi k Angliji. Agitacija z vsakim dnem raste in pripravljala plebiscit.

Novo rumunsko ministrstvo je sestavljen sedanji predsednik, minister za notranje in zunanje zadeve, general Vaitoyano. V njem sta dva ministra brez portfelja (za Bukovino in Besarabijo) in trije za Transilvanijo.

Obračun z Viljemom Pruska vlada obračunava z Viljemom, ki ima 300 milijonov mark zasebne lastnine. V Prusiji ima ta bivši blaženik 70 palač in dvorcev. Zdaj je vse Viljemovo imetje zaplenila pruska država in se obvezala, da mu bo za vse izplačala 2 in pol milijona mark letne rente.

Avstrijski bazar. Vlada je odločila, da proda različne umetnine, za iztržek pa da nabavi živila. Predvsem se bodo prodavali predmeti, nahajajoči se po dvorcih bivšega cesarja in nadvojvod. Istotako se proda hiša bivšega poslanstva v Parizu, in sicer za 30 mil. frankov. Pohištvo se bo prodajalo posebej, in se nadejajo, da iztržijo zanj 5 milijonov frankov.

Wilson je bolan. Nekateri trdijo, da izvira bolezen iz rane, ki mu jo je v Pittsburgu prizadejala krogla iz samokresa.

Podržavljena so bila gledališča v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani. Pokrajinska gledališča (n. pr. v Osijeku, Varaždinu itd.) bodo dobivala državno subvencijo, istotako dobi drž. podporo naše mestno gledališče v Mariboru.

Karakteristika Zagreba. Neki list piše o Zagrebu takole: Podnevi nima Zagreb posebne fizionomije. Pri nas se živi po noči. V tej zemlji živijo Francozi, Srbi, Arnavti, Hrvatje, Kinezi in Slovenci, toda ljudi v tem mestu ni najti. Nekateri prebivalci so komunisti, drugi patrijoti, tretji brez barve, toda ljudi na ploh ni. V tem mestu živijo vsi kot za prepir. Zvečer ljudje pohajajo, da se odpočijejo od brezdelja. Produkcija Zagreba je enaka ničli. Fizionomija ponočnega Zagreba je slična fizionomiji kabareta tretje vrste... Duša Zagreba je zastrupljena, srce je pokvarjeno...

Ljudska sodišča zoper verižnike so uvedli na Češkem. Narodni skupščini češkoslovaške republike je vlada predložila zakonsko osnovo v ljudskih sodiščih za kaznovanje verižnikov, tihotapcev in skrivačev živil. Omenjena ljudska sodišča bodo sestojala iz delavcev, kmetov, uradnikov in obrtnikov. Stroge kazni so predpisane za verižnike, prekupčevalce in skrivače živil. Kazen za take škodljivce ljudstva znaša dobo do 10 let, oziroma globo do enega milijona kron. Poleg drugega ima sodišče pravico zapleniti verižniku ali prekupčevalcu celo imetje! V krajih, kjer je odušitvo z živili posebno razširjeno, sme ljudsko sodišče proglasiti preki sod. — Kot je videti, se na Češkem vlada briga tudi za dobrobit ljudstva, le pri nas je vsem takim ljudem glavna stvar osebni profit. Posnemajmo Čeh!

Izložba o tuberkulozi v Zagrebu. Odbor za pobijanje tuberkuloze v Zagrebu je priredil zelo lepo uspelo izložbo v tej epidemiji velikih proletarskih mas. Na izložbi so bili izloženi preparati patološko izpremenjenih organov radi bakterij tuberkuloze, vse uspele nianse vrst in faz patološkega razvoja, in posebno važne statistične

table. Iz poslednjih je bilo razvidno, da pri nas procentualno nobena epidemija ne uniči toliko življenj kakor ravno jetika. Table dokazujejo, da je jetika naša narodna bolezen, intimno spojena z miljenem, v katerem živimo. Izložba je bila sicer dobro obiskana, listi pa so obžalovali, da je pri obisku izostalo največ delavskih slojev, v katerih epidemija najhujše razsaja. Pomankanja udeležbe s te strani pa je bila slaba reklama, na katero se odbor za razstavo ni oziral toliko kolikor na precizne priprave za ravstavljenje vseh predmetov, ki so potrebni, da si potom njih vsakdo ustvari kolikor mogoče natančno sliko o tej strašni epidemiji.

Železniške zveze med Jugoslavijo in Čehoslovaško. Iz Beograda je ministrstvo za promet poslalo v Prago svoje delegate, da tam vredijo prometne odnose med našim kraljestvom in čehoslovaško republiko.

Boj z tihotapci. Zanimiv boj je pretrpel finančni komisar Rade Dreraković v Sarajevu. Že na progi Mostar-Sarajevo, je zasledil trojico tihotapcev v vojaški obleki z orožjem. Nosili so tobak. Ko je vlak s tihotapci in finančno stražo dospel na sarajevsko postajo, se je vnel med fin. stražniki in tihotapci boj. Slepni so začeli streljati v občinstvo. Ko je to začelo bežati na vse strani, so tihotapci izrabili priliko in ušli na prosto. Edinole vojaški asistenci se je posrečilo rešiti ljudi iz mučnega položaja. Dva tihotapca sta medtem zbežala, vjeli pa so tretjega, ki je nosil pri sebi 3 kg finega tobaka in 3900 K. Vjeti trdi, da ostale dvojice ne pozna.

Razbojstva v Bački se tako širijo, da zahteva tamkajšnji „Neven“ takojšnjo uvedbo prekega soda.

Uboji po 10 mark. V Berlinu in v drugih mestih na Nemškem so odkrili centrale za politične uboje. Ti uradi so izplačevali za glavo vsakega političnega zaznamovanca, ki ni bil s stranko, 10 mark.

Nezgodna na železnici. V Zagreb je došla cirkuška umetnica Ema Großmayer s soprogom. Na kolodvoru sta hotela potnika pred nadaljevanjem vožnje okrepčati se v restavraciji. Vlak pa je začel takoj odhajati. Großmayer je hotela skočiti na voz, pa je pri tem tako nesrečno padla, da so ji kolesa odrezala nogo pod kolenom.

„Držna posredovalnica za delo.“ V preteklem tednu od 29. sept. do 4. oktobra 1919 je iskalo delo 143 moških in 60 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 146 moških in 57 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 73. — Pri vseh podružnicah „Državne posredovalnice za delo“ je od 1. jan 1919 do 4. okt. 1919 iskalo delo 15622 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 13001 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 4988. — Delo iščejo: pisarniške moči, kontoristi, knjigovodje (247), trgovski sotrudniki in sotrudnice (255), dninarji in dninarice (126), vajenci razne stroke (129), poljski in tovarniški delavci in delavke (101), sluge, vratarji, služkinje, kuharice, krojači, šivilje, čevljarji, oskrbniki, ekonomski, peki, mlinarji, rudarji, kurjači, brivci, strojniki, natakariji, natakarike, ključavničarji, tapetniki, vrtnarji itd. — Delo je na razpologo: težakom in hlapcem (124), poljskim in tov. delavcem in delavkam (98), gozdnim delavcem, služkinjam, kuharicam, mizarjem, ključavničarjem, vajencem razne stroke, kolarjem, čevljarjem, pletarjem, krojačem, šiviljam i. t. d.

Društvo za zgradbo Sokolskega doma Sokola II. v Ljubljani priredi v soboto, dne 11. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela „Union“ družabni večer. Sodeluje vojaški orkester, telovadne točke izvaja vaditeljski zbor. Iz prijaznosti sodeluje tudi pevski zbor društva za Krakovo in Trnovo. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo prepotrebne Sokolskega doma, se pričakuje obile udeležbe.

Gledališko društvo na Jesenicah otvori letošnjo sezijo v soboto, dne 11. t. m. z izvirno noviteto. Uprizori se tridejanska komedija „Patrijoti“,

spisal J. Špicar. Začetek ob 8. zvečer. Igra se ponovi v nedeljo, dne 12. t. m. ob 8. zvečer, ne popoldne, kakor je bilo običajno v prejšnji seziji. Za zunanje goste se bi igra ponovila pozneje, kot popoldanska predstava. Ker razpolaga društvo letos z jako dobrimi močmi in izvrstnim repertoarjem je zagotovljena sezija, ki bo vsestransko zadovoljevala. Radi ogromnih stroškov ki jih je društvo imelo s prezidavo odra, so cene prostorov neznatno zvišane.

Narodno-socijalna Zveza.

Za strokovno organizacijo NSZ vlada še vedno premalo zanimanja. Je še vedno povsod dosti takih delavcev, ki se za vsako brezpotrebno društvo bolj brigajo, kakor za svojo strokovno organizacijo. In vendar bi morali ti delavci vedeti, da bi jim nobeno društvo ne smelo biti bližje, kot delavsko društvo, kojega namen je, varovati delavske koristi in se bojevati za izboljšanje gmojnega položaja delavcev. Člani organizacije bi morali vedeti, da to ne zadostuje, ako se dajo vpisati, pri tem pa nič ne store za razširjanje svoje organizacije. Dolžnost vsakega člana NSZ je, da za njo agitira in jej pridobiva novih članov. Neorganiziran delavec je palica, na katero se naslanja kapitalizem, ki se takoj zruši, ko ta odpove. Kdaj pride spoznanje!

Podružnice NSZ ponovno opozarjamo, da nam redno poročajo o svojem delovanju in pošiljajo mesečne izkaze. Nekatero podružnico nam že več mesecev niso poslane poročila. Opozarjamo, da je na podlagi poslovnika treba pošiljati centrali tudi važnejše sklepe odborovih sej. Prosimo, da odbori podružnic to uvažujejo, ker red mora biti v prvi vrsti v organizaciji.

Mesarski pomočniki so na zadnjem sestanku sklepali o svojih zahtevah, ki jih stavijo na načelstvo mesarske zadruge, tičeče se uredbe plač, delovnega časa itd.

Podružnica NSZ na Jesenicah je bila ustanovljena v četrtek, 2. t. m. O delovanju prip. odbora so poročali tov. Žmitek, Ravnik Janko in Ravnik Jože. Tov. Ravnik Jože je med drugim orisal položaj v tovarni, kjer slovenski uradniki ne dobe mesta, ker so nastavljeni Nemci, kateri so se vsi organizirali pri socijalnih demokratih, dasi poprej nikoli niso bili, ker so imeli svoje nemško-nacionalno strokovno društvo (n. pr. mojstri). Mi smo boljši socijalisti, kakor internacionalni zaščitniki bivših valpetov. — Strok. tajnik tov. Brandner je pojasnil namen Nar. soc. zveze in njeno razmerje do drugih organizacij. Nato je bil izvoljen sledeči odbor: Čufar Anton, predsednik; Korlinik Ignac, podpredsednik; Trojer Franc, tajnik; Ravnik Jože, blagajnik; odborniki: Schneider Ivan, Potočnik Franc, Globočnik Andrej, Cegnar Ivan, Šarli Matej, Žmitek Simon. — V kratkem se ustanovi na Jesenicah tudi politična organizacija NSZ.

Socijalna politika.

Osemurni delavnik uzakonjen. V »Službenih Novinah kraljevstva SHS« št. 97 z dne 23. septembra 1919 (Ljubljanski »Uradni list« št. 154 z dne 1. oktobra 1919) je izšla ministrska naredba o osemurnem delavniku. Naredba določa, da v industrijskih, obrtnih, rudarskih, trgovskih in prometnih obratih in podjetjih, bodisi zasebnih ali državnih ozir. občinskih, delavni čas ne sme presegati osem ur na dan ali osemindeset ur na teden. To velja tudi za industrijska podjetja, v kmetijstvu in gozdnem gospodarstvu. Na železnicah, poštah, ladjah itd. se morajo te določbe uporabljati razmeram primerno ter sklepajo o tem prizadeta ministrstva v sporazumu s socijalnim ministrstvom. Odmor se ne vračuna v osemurni delavnik. Delavni čas se more podaljšati samo izjemoma; za čezure se mora plačati najmanj za polovico višja mezza nego za redne delavne ure. Radi uvedbe delavnega časa ne more nobeden delodajalec znižati že pogojene mezde.

Dopisi.

Kakšne birokratske imamo v Sloveniji. Obstoja zakon, ki določa izplačevanje podpor, potrebnim invalidom. Vložil sem kot invalid in sicer 22. januarja 1919 pri magistratu v Ljubljani (oddelek za invalidske podpore!) 5. aprila in 16. junija 1919 pri »okrajni komisiji za preživljanje« in 21. julija 1919 pri »državni komisiji za preživljanje« prošnje za tako podporo. Ker so se v bivši Avstriji, kljub vsej korupciji, osebne zadeve pri uradih jako hitro reševale, mislil sem, da se bo v demokratični Jugoslaviji moja stvar ravno tako hitro, ja še hitreje rešila. Kako zelo sem se zmotil. Na vse navedene prošnje nisem dobil do danes, to je po 8 mesecih še nikakega odgovora, nikake podpore in nikakega predjuma, akoravna sem se tudi že nešteto osebno zglasil pri omenjenih uradih. Akoravno pride za izplačevanje invalidskih podpor v poštev le okrajna komisija za preživljanje, to je davkarija, je poslal magistrat moje prošnje poverjeništvu za socijalno skrbstvo, to komisiji za preskrbo vračujočih se invalidov, ta zopet nazaj imenovanemu poverjeništvu, poverjeništvu zopet nazaj magistratu in magistrat zopet poverjeništvu in to se bo nadaljevalo najbrže do sodnega dne. Ljudje božji, ste že čuli kaj takega. Prva poizvedba, če sem res potreben invalidske podpore je bila 11. avgusta 1919, to je 6 in pol mesecev po vložitvi moje prve prošnje, druga pa 30. kimavca 1919. Obe poizvedbe so izšle od poverjeništvu za socijalno skrbstvo in so se izvršile po policijskih ozir. policijskih agentih. Kje so do tedaj moje prošnje ležale mi je nerazumljivo. Ker so pa seveda gospodje pri socijalnem skrbstvu in pri magistratu jako pridni, so pustili v obeh slučajih poizvedovati, če sem tudi jas priden. Zakon veli, da pride pri invalidskih podporah v poštev le potreba in nič drugega in jas nisem vložil moje prošnje za nič drugega, kot za invalidsko podporo. Akoravno sem že v moji prvi prošnji to jasno izjavil, mi je rekel pred nekaj časom pri davkariji uradnik, da iz moje prošnje ni razviditi, kaj prav za prav želim. Pokazal mi je celo kopico aktov in rekel: Vidite, toliko papirja in pisanja mora skupaj priti, predno se dobi invalidska podpora. — Ali poznate sedaj slovenske birokratske? Uboga Jugoslavija, reši se, dokler je čas, da te ne doleti usoda po birokratih uničene Avstrije.

Opominim še, da sem vložil pred poldrugim mesecem tudi pri vladi prošnje, da naj odredi da se moja stvar vendar še enkrat reši, pa tudi to do danes ni pomagalo.

Invalid.

Iz Kamnika Neki sodrug toži v »Naprēju«, da skušamo z grožnjo prisiliti sodruge v Narodno-socijalno Zvezo. Vprašamo, ali niste bili vi sami tisti teroristi, ki ste od vsakega delavca brezpogojno zahtevali, da mora biti vsak delavec član socijalno-demokratične strokovne organizacije. Ali niste vi razbili Narodno-socijalno Zvezo v Kamniku in sicer šele takrat, ko je Narodno-socijalna Zveza že vse dosegla za delavstvo. Takrat je bil terorizem Vaš in — svet. Danes, ko se je položaj zasukal in so delavci začeli spoznavati, da vi nimate za nje nič drugega, kakor same obljube, pa evlitate kakor pos, kadar se mu stopi na rep. Kar je bilo dovoljeno vam, bodi dovoljeno tudi drugim. Ključ je treba izbiti s klinom! Saj ste sami tako hoteli — sedaj pa imate. — Člani NSZ.

Narodno gospodarstvo.

Izmenjava blaga med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo. Glasov trgovinske pogodbe, sklenjene med našo državo in Nemško Avstrijo, se bo izmenjava blaga med t. ma dvema državama vršila takole: Avstrija dobi od nas 1950 vagonov moke, 2800 vagonov rži, ječmena in pšenice, 2400 vagonov koruze od žetve l. 1918., 8000 vagonov krompirja, 6000 debelih svinj, 20 vagonov svinjske masti, 25 vagonov svinjskega mesa in 35 vagonov jaje. Kompenzacija Avstrije znaša 64 stvari, in sicer železnih stvari za 105.200.000 kron (stroji, poljedelski stroji, orodje, deli za mostove, vozovi,

šivalni stroji, posode, peči ite.) elek-trotehničnih pripomočkov za 14.5 mil. kron, kemijskih produktov za 15 mil. kron, papirja za 47 mil. K in pohiš-tva za 10 milijonov. Vsega torej za 350 mil. K, a svota se lahko zviša. Od časa do časa bo država SHS do-puščala tudi izvoz olja, sira, volne, kož, voska, itd. a Avstrija sme prosto kupovati v Jugoslaviji: svinec, cinek, manganovo milo, antimon, feroman-gan, silicej, kodeljo, sredstva za stro-jenje kož, papirko, fin les, oglje, ka-tran, metyalkohol, vino, žganje, sad-je, hmelj in povrtino. Avstrija bo med drugim izvažala tudi galanterijske predmete, svilo, fine čevlje, klobuke, glasbene inštrumente, gumbje, igrače, fotografske in kinematografske potre-bščine, knjige in liste. V Avstriji ima kupec plačati svoto pri Warenver-kehrsbureau-ju v državi SHS pa pri »Centralni Upravi« v Beogradu, ali pri podružnicah v Zagrebu, Ljubljani,

ali Splitu. Razen vsega omenjenega mora Avstrija uvoziti k nam 1100 vag. soli po K 64.40 za 100 kg; 2400 za-bojev žigic po 1.100 K zaboju, ter 10.000 zabojev po 500 škatlic 1600 kron za zaboju franko Dunaj. — Do te pogodbe med obema državama je predvsem dovelo valutno razmerje in pa bližnje prometne zveze, ki jih z zapadom nimamo.

Evropska pasivnost v produk-ciji — kri da lakotne krize. Šef ameriške mednarodne komisije za pre-hrano, g. Hoover, je napisal v »Natio-nal Food Journalu« članek, v katerem govori o ekonomski krizi, ki preti Evropi sedaj po petletni vojni. Vzro-ka te krize sta, pravi pisec, dva: in-dustrija jo na minimalni stopnji, v Evropi se obrati ne vzpostavljajo, pač pa še nadalje opuščajo; državam pri-manjkuje sirovin. Produkcija se zane-marja tudi radi zahteve delavnih mas po boljših plačah, kar je sicer z ozi-

rom na potreščine dotičnih razredov opravičeno, ali kar povzroča tudi ko-mplcirane odnošaje med delavcem in kapitalistom. Poleg vsega tega čuti delavski sloj po prestanih trpljenjih toliko iznemoglost, da se že radi tega stanje produkcije v sedanjem času ne more meriti s stanjem produkcije pred vojno. Rezultat teh žalostnih dejstev je, da gladuje v Evropi že danes 100 milijonov ljudi.

Železniška zveza Wien—Prah—Berlin. Od 5 oktobra 1919 naprej vozi redno trikrat na teden brzovlak na progi Wien—Prah—Berlin.

Kako srbijo Poljaki za svojo državo. Te dni se pada v Berlin poj-ska komisija, da zahteva nazaj vse v vojnem času odpeljane stroje.

Mizerija v Nemški Avstriji. Nemško avstrijske papirnice so deloma že ustavile delo, deloma jih ustavijo v najkrajšem času in to radi pomanj-kanja premoga.

Terjatvo proti dolžnikom v Av-striji. Pripravlja se organizacija vseh onih naših državljanov, ki imajo za-sebno-pravne terjatve proti dolžnikom v Avstriji. Ustanovila se bo zveza in-teresentov, ki bode enotno in v celoti zastopala naše upnike proti dolžnikom vseh vrst v republiki Avstriji. V poštev prihajajo terjatve vseh vrst tako hranilne vloge, vioge na tekočem računu, vrnitev depotov, zahteve proti poštni hranilnici. V poštev pridejo nadalje tudi zahteve, vied tega, ker se je ome-jila lasninska pravica na premičninah ali nepremičninah na ozemlju Avstrije, kakor tudi odškodninski zahtevki za nastalo škodo. V kratkem izide razglas kako in kje bo podatli prizadetim strankam svoje prijave.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Ivan Tavčar.
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Zbirko zanimivih povesti in novel z Gorenjskega obsega knjiga:

„Šopek — samotarke“

Spisala znana povsod priljubljena ljudska pesnica in pisateljica M. Komarova Založila in izdala

Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marjlin trg 8. Cena vezani knjigi K 5.—, brošurani K 4.—.

Zbirajte za narodno-socijalni tiskovni sklad!!

BARVA in KEMIČNO — ČISTI
vsakovrstno blago obleke
in PERE in SVETLOLIKA
domače perilo ovratnice, zapesnice
(pošilja po isto na dom) in srajce

tovarna Jos. Reich
Ljubljana, Poljanski nasip št. 4.
Podružnica: Šelenburgova ulica št. 3.
Podružnica v Mariboru: Gosposka ulica.

„GAJJE GNEZDO“

Special Vlad. Levstik. Izdala Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cenatvoš. 8 K, vezano 10 K. GAJJE GNEZDO je najlepša povest, kar jih je izšlo zadnja leta.

Najlepše darilo mladini je povest slovenskega dečka iz pretekle svetovne vojske

„DORE“
Knjiga je lepo ilustrirana ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezani knjigi je K 4.—. Dobiva se v knjigarnah kakor tudi v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marjlin trg 8.

Pravi firnež

v priznani najboljši in zanesljivi kakovosti.

Ura vrsta barv, barve za obleke, suhih in oljnatih, mavca (Gips), mastenec (Federwoll), strojno olje, prašno olje, karbolinje, steklarski in mizarški klij, slikarske, slikarske in zidarске čopiče, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete ima že vedno v zalogi turška

A. Zankl, sinovi

Ljubljana.

Ceniki se za časa vojske ne razpošiljajo.

Import.

Westing-

house

Watt

Kreme-

nezky

Metax

Export.

Baterije, žarnice vseh tipov elektrotehn. predmeti
Gen. rep. za kraljestvo SHS
Janko Pogačar, Ljubljana, Mestni trg številka 25.

K. Linhart, urar
Marije Terezija c. 7.

Velika zaloga zlatih, srebrnih in niklastih ur kakor Omega, Schaffhausen, stenske ure z nihalom po najnižji ceni. Popravila se sprejemajo vsaki čas in se solidno izvrše. 990

Plačajte naročnino za „NARODNEGA SOCIJALISTA“, drugače se Vam list ustavi! Pridobivajte naročnike!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica 20,000.000.— kron.

Stritarjeva ulica številka 2.

Rezervni fond 8,000.000.— kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

vsakovrstne KREDITE.

Jadranska banka

Delniška glavica: K 30,000.000.—, Rezerva nad K 10,000.000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Trst, Zadar,

Ekspozitura: Kranj.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in ino-zemska mesta.

Daje predjume: na vrednostne papirje in na blago le-žeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.